

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
1.	Rīcības virziens: Ēku energoefektivitātes uzlabošana			
1.1.	<p>Visaptveroši ieviest un īstenot (piemērot) “energoefektivitāte pirmajā vietā” (“energy efficiency first”) principu</p> <p>Skatīt kopā ar 2.1.punktu un 5.1.punktu</p>	EM FM	Esošā budžeta ietvaros	<p>Reglamentējošs pasākums</p> <p><i>Reglamentējošs pasākums visaptveroša “energoefektivitāte pirmajā vietā” principa ieviešanai un piemērošanai ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamām aktivitātēm, kā arī nodokļu izmaiņu pasākumiem, ja attiecināms un kas tiešā vai netiešā veidā attiecas uz klimata, vides, enerģētikas jomu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tiesību aktos – ES Kohēzijas politikas fondu vadības likumā un horizontālajos noteikumos, nozaru tiesību aktos, kas izstrādāti, lai noteiktu ES fondu un citu finansējumu avotu ietvaros īstenojamo pasākumu atbalsta nosacījumus, iekļaut nosacījumu, ka visos pasākumos, kas tiek finansēti ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros, un, ja attiecināms, nodokļu izmaiņu pasākumos, jānodrošina energoefektivitātes uzlabošana – energoresursu izmantošanas efektivitāte, resursu izmantošanas samazināšana Noteikt, ka minētie pasākumi tiek veikti arī konkrētu enerģētikas un klimata mērķu, piemēram, energoefektivitātes vai AER, mērķa sasniegšanai Noteikt, ka minēto pasākumu veikšanā obligāti ir jāuzskaita nodrošinātais enerģijas vai energoresursu izmantošanas samazinājums un par to jāziņo

¹ Līdzatbildīgās iestādes ir atzīmētas *slīprakstā*

² Norādītā summa attiecībā uz ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātēm aptver 2021.-2027.gada plānošanas periodu.

Attiecībā uz finansējuma avotu – t.sk. valsts budžeta apakšprogrammās pieejamais cita finansējuma avota ietvaros pieejamais finansējums

Kopējais pasākuma īstenošanai nepieciešamais finansējuma apjoms tiks noteikts vai precizēts pār pasākumu izvērtējuma. Tā kā šobrīd nav vēl izstrādāti MK noteikumi attiecībā uz ES fondu pārdali, tad nav iespējams noteikt konkrētu finansējuma no valsts budžeta ieguldījumu ES fondu finansējuma pasākumiem.

³ Ņemot vērā to, ka šobrīd vēl turpinās diskusijas par ES fondu finansējuma sadali, tabulā minētie pasākumi attiecībā uz ES fondu ietvaros īstenojamām aktivitātēm ir indikatīvi. Vēl nav panākta vienošanās ar Eiropas Komisiju, par to, kāds atbalsta tvērums un kādā apjomā būs pieejams ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodam..

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
1.2.	Uzlābot energoetaupījumu uzskaites sistēmu, monitoringu un ziņošanu par veiktajiem pasākumiem Skatīt kopā ar 2.4.punktu	EM	Esošā budžeta ietvaros	<u>Reglamentējošs pasākums</u> <i>Reglamentējošs pasākums, lai būtiski uzlabotu informācijas pieejamību par veiktajiem pasākumiem, lai šie pasākumi tiktu pilnībā ņemti vērā mērķu izpildes novērtēšanā.</i> <ul style="list-style-type: none"> Līdz 2022.gadam izstrādāt un ieviest ziņošanas rīku par plānotajiem un veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un enerģijas ietaupījumiem Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus un saistošas vadlīnijas, noteikt kā pienākumu visiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veicējiem (neatkarīgi no pasākumu finansēšanas avota) ziņot par plānotajiem un veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem Ziņošanas pienākumu iekļaut izsniegtajā būvatļaujā vai kā ES fondu piešķiršanas priekšnosacījumu
1.3.	Turpināt veicināt energoefektivitātes uzlabošanu valsts un dzīvojamās ēkās	EM FM	~ 600 milj. EUR ⁴ <i>ES fondi Valsts budžets Pašvaldību budžets Privātais finansējums</i> Svarīgi ES fondu projektus īstenot ne tikai ar ES fondu finansējumu, bet arī	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenotās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu)</i> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt MK noteikumus, lai arī pēc 2021. gada varētu īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus: <ul style="list-style-type: none"> valsts ēkās dzīvojamām ēkās (daudzdzīvokļu ēkās)

⁴ Šeit un turpmāk norādītā summa ir indikatīvais ministriju sākotnēji ierosinātais ES fondu apjoms konkrētā pasākuma īstenošanai

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
			<p>piesaistot privāto finansējumu. Viens no risinājumiem piesaistīt privātās investīcijas energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem ir ESKO tirgus attīstība. ESKO tirgus attīstība privātajā un publiskajā sektorā var sniegt ieguldījumu ēku atjaunošanā, uzņēmējdarbības konkurences paaugstināšanā un publiskās infrastruktūras atjaunošanā ar lielu potenciālu vienlaicīgi ieviest atjaunojamo energoresursu tehnoloģijas. Lai sasniegtu labākos rezultātus, lielākos enerģijas ietaupījumus un SEG emisiju samazinājumu, ir nepieciešams kombinēt ES fondu, valsts budžetu, pašvaldību</p>	<p>○ pašvaldību ēkās (sabiedriskās ēkās)</p> <p><u>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • par 30% vairāk atjaunotas valsts un dzīvojamās ēku platības, sasniedzot vismaz 2 milj. m² atjaunotās platības; • atjaunotas vismaz 2000 daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas un uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas (kur tehniski iespējams un ekonomiski pamatoti) • atjaunotajās ēkās par 30% mazāks īpatnējais siltumenerģijas patēriņš, nodrošinot vidējo siltumenerģijas patēriņu <100 kWh/m² gadā; • katru gadu valsts īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšana vismaz 3% apjomā no kopējās valsts īpašumā esošās energo-inefektīvās platības.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
			budžetu un privāto finansējumu.	
1.4.	Turpināt atbalstīt energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu ieviešanu pašvaldību publiskajās ēkās	VARAM Pašvaldības	~ 100 milj. EUR <i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenošanās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu), lai samazinātu primārās enerģijas patēriņu, energoefektivitātes paaugstināšanu un pašvaldību izdevumu samazināšanu par siltumapgādi un veicot ieguldījumus pašvaldību ēkās atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajām prioritātēm.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt MK noteikumus, lai arī pēc 2021. gada publiskā finansējuma ietvaros varētu īstenot šādas aktivitātes: <ul style="list-style-type: none"> ○ esošu ēku pārbūve vai atjaunošana; ○ lokālās vai autonomās siltumapgādes infrastruktūras pārbūve vai atjaunošana; ○ atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumenerģiju ražojošu iekārtu iegāde un uzstādīšana. <p><u>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums gadā – 67 991 529 kWh/gadā • Siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā – 17 200 CO₂ tonnas • Siltumnīcefekta gāzu emisijas, tonnas uz 1MEUR IKP (1990=100%)

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
1.5.	Īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus privātmājās vai neliela skaita ēku kompleksos, kā arī veicināt efektīvu resursu izmantošanu	EM VARAM Pašvaldības FM	~ 70 milj. EUR ES fondi Valsts budžets Pašvaldību budžets Privātais finansējums	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim ar mērķi paaugstināt energoefektivitāti ēkās un ēku kompleksos)</i> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, ņemot vērā nepieciešamību ievērot gaisa kvalitāti regulējošos normatīvos aktus un nosacījumus, lai periodā pēc 2021.gada nodrošinātu, ka: <ul style="list-style-type: none"> vismaz 5000 privātmājās⁵ ir veikti enerģijas ietaupījumu katalogā iekļautie ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi; tiek atjaunoti neliela skaita ēku kompleksi, tai skaitā ēku kompleksa atjaunošana, samazinot patērētās siltumenerģijas apjomu (apkures sistēmu uzstādīšanā dodot priekšroku tādām iekārtām, kas atbilst Regulā 2015/1189 noteiktajām emisiju un efektivitātes prasībām, kas stāsies spēkā no 2022. gada); Iespēju robežās izstrādāt līdzmaksājuma diversificēšanas nosacījumus, ņemot vērā īpašuma, kurā tiek veikti pasākumi, vērtību un iedzīvotāju maksātspēju Pieteikšanās bez konkursa “<i>first come-first serve</i>” on-line, pamatojot ar izdevumu apliecinājošiem dokumentiem, ja Latvijas normatīvajos aktos nav noteikts savādāk.
1.6.	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros risināt nodokļu sloga samazināšanu mājsaimniecībām	FM VARAM LPS LLPA	Esošā budžeta ietvaros	<u>Nodokļu politikas pasākums</u> <i>Veicināšanas pasākums energoefektivitātes uzlabošanas veicināšanai, lai mudinātu iedzīvotājus uzņemties papildu finansiālas saistības ēku energoefektivitātes uzlabošanai, un lai vienlaicīgi atbalstītu tos, kas jau ir veikuši šādus pasākumus, tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa</i>

⁵ Ja tiek veikta apkures iekārtu nomainīšana, tad primāri koncentrējoties uz tādu apkures iekārtu nomainīšanu, kas ir ar noteiktu vecumu un atrodas teritorijās, kur jau šobrīd pastāv gaisa kvalitātes problēmas.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	<p>energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanai</p> <p>Saistīts ar 1.3.punktu un 1.5.punktu</p> <p>Skatīt kopā ar 1.7 un 4.2.punktu</p> <p>Saistīts ar 1.2.punktu</p>			<p><i>valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu atvieglojumu noteikšanu vai esošo nodokļu atvieglojumu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izvērtēt iespēju pārskatīt NĪN atvieglojumus nodokļu politikas pamatnostādņu un pašvaldību ietvaros, ņemot vērā arī “Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam” noteiktos rīcības virzienus attiecībā uz enerģētikas un klimata jomu; Izvērtēt iespēju nodrošināt, ka kadastrālās vērtība nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinam netiek palielināta dēļ veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem (ja dzīvokļu īpašums atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamajā mājā, kurai periodā no 2021.gada ir veikti (pilnībā pabeigti) energoefektivitātes paaugstināšanas darbi (ēkai ir piešķirta energosertifikāta A, B vai C klase) vai kuru privātajā īpašumā esošajā mājā ir veikti gan energoefektivitātes paaugstināšanas darbi (ēkai ir piešķirta energosertifikāta A vai B klase), gan ir uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas) Veicot grozījumus likumā “Par pievienoto vērtību” uz noteiktu laiku noteikt samazinātu PVN likmi mājāsaimniecībām energoefektivitātes uzlabošanas pakalpojumu saņemšanai
1.7.	<p>Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros risināt nodokļu sloga samazināšanu mājāsaimniecībām ne-emisiju AER tehnoloģiju iegādes un izmantošanas veicināšanai</p>	<p>FM VARAM LPS LLPA</p>	<p>Esošā budžeta ietvaros</p>	<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums ne-emisiju tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, lai samazinātu siltumenerģijas izmaksas iedzīvotājiem (samazinātu enerģijas izmaksu slogu) un lai uzlabotu situāciju enerģētiskajā nabadzībā, kā arī lai tādējādi palielinātu valstī izmantotās AER īpatsvaru</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	Skatīt kopā ar 1.6. un 4.2.punktu.			<ul style="list-style-type: none"> Izvērtēt iespēju pārskatīt NĪN atvieglojumus nodokļu politikas pamatnostādņu un pašvaldību ietvaros, ņemot vērā arī “Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam” noteiktos rīcības virzienus attiecībā uz enerģētikas un klimata jomu; Izvērtēt iespēju nodrošināt, ka kadastrālās vērtība nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinam netiek palielināta dēļ ne-emisiju AER tehnoloģiju uzstādīšanas (ja dzīvokļu īpašums atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamajā mājā, kurai ir uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai, piemēram, saules kolektori, siltumsūkņi, vai kuru privātajā īpašumā esošajā mājā ir uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai).
1.8.	Ēku energoefektivitātes direktīvas prasību ieviešana attiecībā uz ēku energoefektivitātes prasībām un nosacījumiem	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><i>Reglamentējošs pasākums tiesību aktu grozījumiem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Veicot grozījumus attiecīgajos tiesību aktos vai izstrādājot jaunus tiesību aktus: <ul style="list-style-type: none"> apkures un dzesēšanas sistēmu, kā arī to apvienoto sistēmu ar ventilāciju inspekciju shēmas pilnveidei; ēku inženiertīklu energoefektivitātes prasībām (pašregulējošo ierīču, ēku automatikas un vadības sistēmu prasību integrēšana, individuālās uzskaites risinājumu normatīvu pilnveide); ēku fonda atjaunošanas un dekarbonizācijas plāna un mērķu 2050.gadam izveidei; ēku energoefektivitātes aprēķina metodoloģijas, standartu pilnveidei; energocertifikācijas shēmas pilnveidei; jaunbūvju sektorā pārejai uz gandrīz nulles enerģijas ēkām;

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ atjaunošanu/pārbūvju sektorā tuvināšanās pilnīgai atjaunošanai un gandrīz nulles enerģijas ēkas līmeņiem. • Veicot grozījumus attiecīgajos tiesību aktos tajos noteikt šādas prasības: <ul style="list-style-type: none"> ○ pienākumu veikt dzīvojamo platību uzturēšanas un uzlabošanas (inženiersistēmām) pasākumus; ○ ēku energoefektivitātes nosacījumu ietvaros noteikt elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu izveides prasības atbilstoši Direktīvas Nr.2010/31/EK 8.punkta nosacījumiem
1.9.	Izstrādāt Latvijas dzīvojamā fonda energoefektivitātes uzlabošanas ilgtermiņa risinājumu	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p>Veicināšanas pasākums</p> <p><i>Pētījuma par Latvijas dzīvojamā fonda energoefektivitātes uzlabošanas visaptveroša (finansēšanas, regulējuma un īstenošanas) ilgtermiņa risinājumu veikšana</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veicot attiecīgos pētījumus līdz 2022.gadam, izstrādāt dzīvojamā fonda energoefektivitātes uzlabošanas kompleksu ilgtermiņa risinājumu. • Ņemot vērā pētījuma rezultātus, perspektīvos pasākumus iekļaut Plāna aktualizētajā projektā 2023.gadā un izstrādāt attiecīgos finansēšanas mehānismus risinājuma īstenošanai
2.	Rīcības virziens: Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana siltumapgādē un aukstumapgādē, un rūpniecībā			
2.1.	Visaptveroši ieviest un īstenot (piemērot) “energoefektivitāte pirmajā	EM FM	Esošā budžeta ietvaros	<p>Reglamentējošs pasākums</p> <p><i>Reglamentējošs pasākums visaptveroša “energoefektivitāte pirmajā vietā” principa ieviešanai un piemērošanai ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamām aktivitātēm, kā arī nodokļu izmaiņu</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	<p>vietā” (“energy efficiency first”) principu</p> <p>Skatīt kopā ar 1.1.punktu un 5.1.punktu</p>			<p><i>pasākumiem, ja attiecināms un kas tiešā vai netiešā veidā attiecas uz klimata, vides, enerģētikas jomu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiesību aktos – ES Kohēzijas politikas fondu vadības likumā un horizontālajos noteikumos, nozaru tiesību aktos, kas izstrādāti, lai noteiktu ES fondu un citu finansējumu avotu ietvaros īstenojamo pasākumu atbalsta nosacījumus, iekļaut nosacījumu, ka visos pasākumos, kas tiek finansēti ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros, un, ja attiecināms, nodokļu izmaiņu pasākumos, jānodrošina energoefektivitātes uzlabošana – energoresursu izmantošanas efektivitāte, resursu izmantošanas samazināšana • Noteikt, ka minētie pasākumi tiek veikti arī konkrētu enerģētikas un klimata mērķu, piemēram, energoefektivitātes vai AER, mērķa sasniegšanai • Noteikt, ka minēto pasākumu veikšanā obligāti ir jāuzskaita nodrošinātais resursu izmantošanas samazinājums un par to jāziņo
2.2.	<p>Noteikt harmonizētus principus energoefektivitātes uzlabošanā arī AER tehnoloģiju uzstādīšanai</p> <p>Skatīt kopā ar 4.1.punktu</p>	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums nosacījumu izstrādei, nosakot, ka konkrētām mājām, kurām no ES fondiem vai cita finansējuma avota tiek piešķirts finansējums energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanai, ir obligāti jāuzstāda ne-emisiju tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai un pašpatēriņam</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ES fondu atbalsta programmās (MK noteikumos) 2021.-2027.gada ietvarā noteikt kā obligātu prasību to, ka mājām – daudzdzīvokļu mājām un privātmājām, kurās tiek veikti energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, tiek obligāti uzstādītas ne-emisiju AER tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai, piemēram, saules kolektori, siltumsūkņi (vai elektroenerģijas ražošanai – piem., saules paneļi, vēja turbīnas) (nosacījums finansējuma saņemšanai), ņemot vērā tehniskās iespējas.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
2.3.	Noteikt veicamo pasākumu prioritizācijas izvērtēšanas nepieciešamību	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums pasākumu efektīvai un atbilstoši īstenošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tiesību aktos – horizontālajos noteikumos, nozaru tiesību aktos, kas izstrādāti, lai noteiktu ES fondu un citu finansējumu avotu ietvaros īstenojamo pasākumu atbalsta nosacījumus vai pašvaldību teritoriālajā plānojumā, noteikt, ka pirms pasākumu, kas tiek finansēti no ES fondu atbalsta programmām vai no valsts vai pašvaldību budžeta, ieviešanas vai īstenošanas tiek veikts pasākuma efektivitātes (atbilstības) novērtējums, ņemot vērā ekonomiskās, tehniskās un juridiskās iespējas Piemēram – ja pasākums attiecas uz LSA vai individuālo siltumapgādi, kurā tiek izmantota biomasas, un tās uzlabošanu, tad ir jāizvērtē pasākuma ieviešanas prioritizācijas iespējas: <ol style="list-style-type: none"> vai ir tehniski iespējams, vai ir ekonomiski pamatoti, vai ir juridiski iespējams LSA/individuālo siltumapgādi pieslēgt CSA vai ir tehniski iespējams, vai ir ekonomiski pamatoti, vai ir juridiski iespējams uzstādīt ne-emisiju AER tehnoloģijas (vēja, saules enerģijas iekārtas, siltumsūkņi un aukstumsūkņi) vai ir tehniski iespējams, vai ir ekonomiski pamatoti, vai ir juridiski iespējams uzstādīt augsti efektīvus biomasas katlus vai esošos biomasas katlu nomainīt uz augsti efektīviem biomasas katliem prioritizācijas principus iekļaut normatīvajā regulējumā un kopā ar “energoefektivitāte pirmajā vietā” principu visaptveroši ieviest visās ES fondu programmās.
2.4.	Uzlabot energoetaupījumu uzskaites sistēmu,	EM	<i>Netiek paredzēts</i>	<p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	monitoringu un ziņošanu par veiktajiem pasākumiem Skatīt kopā ar 1.2.punktu			<p><i>Reglamentējošs pasākums, lai būtiski uzlabotu informācijas pieejamību par veiktajiem pasākumiem, lai šie pasākumi tiktu pilnībā ņemti vērā mērķu izpildes novērtēšanā.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Līdz 2022.gadam izstrādā un ieviest ziņošanas rīku par plānotajiem un veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un enerģijas ietaupījumiem • Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus un saistošas vadlīnijas, noteikt kā pienākumu visiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veicējiem (neatkarīgi no pasākumu finansēšanas avota) ziņot par plānotajiem un veiktajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem • Ziņošanas pienākumu iekļaut izsniegtajā būvatļaujā vai kā ES fondu piešķiršanas priekšnosacījumu
2.5.	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu centralizētajā siltumapgādē un rūpniecībā Pielāgot centralizēto aukstumapgādi izmantošanai ēkās	EM Pašvaldības FM	~160 milj. EUR <i>ES fondi Valsts budžets Pašvaldību budžets Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas un AER izmantošanas veicināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenošanās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu)</i></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošina AER īpatsvara palielināšanu un energoefektivitātes uzlabošanu centralizētajā siltumapgādē, kā arī nodrošina centralizētās aukstumapgādes ieviešanu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai arī pēc 2021. gada nodrošinātu šādas darbības:

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ Energoefektivitātes uzlabošanai un AER izmantošanas veicināšanai CSA ○ Energoefektivitātes uzlabošanai un AER izmantošanas veicināšanai rūpniecībā ○ Siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmas būvniecība ar mērķi sistēmai pievienot jaunus patērētājus ● Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, ņemot vērā nepieciešamību ievērot gaisa kvalitātes normatīvus un nosacījumus, nodrošinot, ka ir: <ul style="list-style-type: none"> ○ modernizētas esošās CSA jaudas ○ veikta pāreja uz elektroenerģiju kā siltuma avotu (elektriskā apkure); ○ rekonstruēti CSA tīkli samazinot zudumus (vidēja mēroga pilsētās, kur vēl ir potenciāls); ○ ieviesta energoefektīva aukstumapgāde publiskajās un dzīvojamās ēkās (zemes aukstumsūkņi, lielās ūdenstilpnēs esošā ūdens izmantošana, esošās CSA infrastruktūras pielāgošana aukstumapgādes izmantošanai ēkās); ○ ieviesta AER izmantošana centralizētajā aukstumapgādē; ○ esošo rūpnieciskās ražošanas jaudu modernizēšana, uzstādot energoefektīvākas ražošanas un ražošanu nodrošinošas blakusprocesu iekārtas; ○ ražošanas ēku un teritoriju sakārtošana, t.sk., ražošanas teritorijā esošo iekšējo un ārējo inženiertīklu un inženiersistēmu nomaiņa pret energoefektīvākām; ○ enerģijas akumulācijas iespēju nodrošināšana CSA uzņēmumos ● Energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem veicināt privāto investīciju piesaisti.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Iespēju robežās, ja tas ir atļauts, nepieciešams izstrādāt līdzmaksājuma diversificēšanas nosacījumus, ņemot vērā īpašuma, kurā tiek veikti pasākumi vērtību un iedzīvotāju maksātspēju. <p><u>Reglamentējošs pasākums</u> <i>Pasākums jaunu cieto fosilo kurināmā sadedzināšanas iekārtu uzstādīšanai un izmantošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus, noteikt aizliegumu uzstādīt jaunas cieto fosilo kurināmo – ogļu, kūdras, koksa vai lignīta u.c., sadedzināšanas iekārtas centrālajā siltumapgādē
2.6.	Veicināt AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu lokālajā siltumapgādē (LSA) un individuālā siltumapgādē Ieviest un veicināt lokālo un individuālo aukstumapgādes sistēmu	EM Pašvaldības FM	~80 milj. EUR <i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošina AER īpatsvara palielināšanu un energoefektivitātes uzlabošanu centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, ņemot vērā nepieciešamību ievērot gaisa kvalitātes normatīvus un nosacījumus, nodrošinot, ka par 30% vairāk LSA vai individuālajā siltumapgādē tiek uzstādītas ne-emisiju AER iekārtas (saule, vējš, siltumsūkņi, aukstumsūkņi) vai biomasas sadedzināšanas iekārtas Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai periodā pēc 2021.gada nodrošinātu šādu darbību īstenošanu: <ul style="list-style-type: none"> AER izmantošanas veicināšanai lokālajā un individuālajā siltumapgādē – valsts un pašvaldību ēkās esošo LSA jaudu modernizēšana; LSA tīklu pārbūvei, samazinot zudumus;

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ pāreja uz zemas temperatūras LSA sistēmām, kur tas ir ekonomiski pamatoti; ○ energoefektīva aukstumapgādes ieviešana ēkās; ○ pāreja uz elektroenerģiju kā siltumapgādes resursu LSA, kur tas ir izmaksu efektīvi un pamatoti; ○ AER tehnoloģiju ieviešana aukstumapgādē; ○ neliela skaita ēku kompleksu (gan daudzdzīvokļu māju, gan privātmāju) atjaunošana, t.sk. pāreja uz AER izmantošanu siltā ūdens sagatavošanā un apkurē; ○ AER tehnoloģiju ieviešanai viengimeņu un divgimeņu dzīvojamās mājās (atbalsts vismaz 3000 mājsaimniecībām). <p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Pasākums jaunu cieto fosilo kurināmā sadedzināšanas iekārtu uzstādīšanai un izmantošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus, noteikt aizliegumu uzstādīt jaunas cieto fosilo kurināmo – ogļu, kūdras, koksa vai lignīta u.c., sadedzināšanas iekārtas lokālajā siltumapgādē un individuālajā siltumapgādē
2.7.	Atbalstīt inovatīvu tehnoloģiju un pakalpojumu attīstīšanu energoefektivitātes uzlabošanai ēkās, energoapgādē un ražošanā,	EM IZM FM	~120 milj. EUR ⁶ ES fondi Valsts budžets Privātais finansējums	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u> <i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, ES fondiem un citiem finansējuma avotiem, jaunu, inovatīvu produktu, tehnoloģiju vai pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina energoefektivitātes</i>

⁶ Šeit un turpmāk attiecībā uz finansējumu inovācijām finansējums ir iekļauts kopējais indicētais finansējums inovāciju attīstībai, tai skaitā, viedās specializācijas stratēģijas ietvaros. Nav izdalīts finansējums, kas tiek novirzīts tieši enerģētikas un klimata jomā

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	<p>un AER īpatsvara paaugstināšanai energopatēriņā.</p> <p>Skatīt kopā ar 3.6., 5.13., 5.13., 8.10., 9.9.punktu</p>			<p><i>uzlabošanu ēkās, energoapgādē un ražošanā un AER īpatsvara energosistēmā paaugstināšanu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts pētniecības, tehnoloģiju attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai energoefektivitātes uzlabošanai ēkās, energoapgādē, ražošanā un AER īpatsvara palielināšanai energopatēriņā, t.sk. valsts pasūtījuma ietvaros; • Atbalsts jaunu tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina energoefektivitātes uzlabošanu ēkās, energoapgādē, ražošanā un AER īpatsvara energopatēriņā paaugstināšanu; • Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm jaunu, inovatīvu un lietotājcentrētu energoefektivitātes un AER tehnoloģiju un pakalpojumu ieviešanai.
2.8.	<p>Nodokļu politikas pamatnostādņēs un nozaru tiesību aktos risināt “piesārņotājs maksā” principa pilnīgu ieviešanu un veicināt fosilo energoresursu mazāku izmantošanu</p> <p>Skatīt kopā ar 3.5.punktu</p> <p>Skatīt kopā ar 5.9.punktu</p>	VARAM FM (pašvaldības)	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums fosilo energoresursu izmantošanas samazināšanai un pārejai uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, kā arī energoefektivitātes uzlabošanai, tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu noteikšanu vai esošo nodokļu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <p><i>Pasākums Līgumā par Eiropas Savienības darbību iekļautā pamatprincipa “piesārņotājs maksā” īstenošanai</i></p> <p><i>Veicinošs pasākums Eiropas Komisijas un OECD nosacījumu vērā ņemšanai, izvērtējot un pakāpeniski atceļot fosilās enerģijas subsīdijas</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt iespēju periodā pēc 2021.gada pakāpeniski palielināt dabas resursu nodokli un, ja nepieciešams, veikt attiecīgos grozījumus Dabas resursu nodokļa likumā • Izvērtēt iespēju noteikt palielinātu CO₂ DRN likmi tām visu jaudu sadedzināšanas iekārtām, kurās no jauna tiek uzstādīti dabasgāzes katli CSA un LSA, izņemot, ja katls tiek uzstādīts rezerves un pīķa jaudu nodrošināšanai • Periodam pēc 2021.gada atcelt kūdras kurināmajam piemēroto CO₂ DRN atbrīvojumu; • Izvērtēt iespēju periodā pēc 2021.gada pakāpeniski palielināt DRN akmeņoglēm, koksam un lignītam • Periodam pēc 2021.gada atcelt DRN atbrīvojumu akmeņogļu izmantošanai akmeņoglēm, koksam un lignītam (brūnoglēm), kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai, kā arī siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijas procesā • Izvērtēt iespēju kā CO₂ DRN maksātāju noteikt sadedzināšanas iekārtas ar ievadīto nominālo siltuma jaudu no 0,2 MW līdz 5 MW, vienlaikus DRN piemērošanu pēc iespējas vienkāršojot un efektīvizējot; • Līdz 2025.gadam veikt nepieciešamo pētījumu un apsekojumus, lai izvērtētu iespēju kā CO₂ DRN maksātāju noteikt valsts un pašvaldību ēku, kā arī daudzīvokļu dzīvojamo ēku īpašniekus (juridiska persona, piemēram, valsts vai pašvaldības iestāde, dzīvokļu īpašnieku biedrība, apsaimniekotājs), kuru ēkās ir individuālās apkures iekārtas, lai gan ēku ir tehniski un juridiski iespējams un ekonomiski pamatoti pieslēgt CSA; šādai apkures iekārtai, piemērojot samazināto DRN likmi 50% apmērā no tai aprēķinātā DRN apjoma;

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> • Veicot grozījumus likumā “Par akcīzes nodokli”: <ul style="list-style-type: none"> ○ No 2025.gada palielināt akcīzes nodokli par 20%, salīdzinot ar 2020.gada likmi visam fosilajam kurināmajam, ņemot vērā tam periodā līdz 2025.gadam piemērotos atbrīvojumus • Līdz 2022.gadam izvērtēt iespēju AER veicināšanas un energoefektivitātes uzlabošanas fonda izveidei, kurā tiktu novirzīti 25% no ienākumiem, kas iegūti no ar enerģētiku saistītām darbībām – akcīzes nodokļa un DRN, kas piemērots kurināmajam, kas izmantots enerģijas ieguvei • Līdz 2022.gadam izvērtēt fosilā kurināmā atbrīvojumus no DRN un akcīzes nodokļa, ņemot vērā nosacījumu, ka sākot ar 2021.gadu ir jāpārtrauc fosilās enerģijas subsīdijas • Veicot grozījumus Dabas resursu nodokļa likumā būtiski uzlabot iekasēto nodokļu izsekojamību, lai informācija būtu pieejama par katru apmaksāto DRN un akcīzes nodokļa veidu (samaksātais DRN par CO₂ vai citu piesārņojošo vielu)
2.9.	Paplašināt EPS, lai tādējādi būtiski veicinātu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu lielajos enerģijas piegādātājos un enerģijas patērētājos	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums tiesību aktu grozījumiem, lai līdz 2020.gadam izstrādātu un apstiprinātu nosacījumu EPS paplašināšanai. Šobrīd spēkā esošais regulējums paredz, ka jaunie nosacījumi jāizstrādā pusgadu pirms 2021.gada sākuma.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veicot grozījumus attiecīgajos normatīvajos aktos, izteikt nosacījumus EPS iekļaušanai:

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ EPS atbildīgās puses ir visi tie enerģijas, tai skaitā degvielas un kurināmā, tirgotāji, kuru pārdotais enerģijas apjoms kopā veido 90% no Latvijā patērētājiem piegādātās enerģijas (pārdotā apjoma secībā); ○ Brīvprātīgās vienošanās slēdzēja pārdotais enerģijas apjoms, par kuru ir noslēgta vienošanās, tiek izslēgts no patērētājiem piegādātās enerģijas; ○ Pienākuma apjomu aprēķina atbilstoši pārdotās enerģijas apjomam. Lielie patērētāji un lielie uzņēmumi netiek izslēgti, bet pasākumi tajos ir derīgi pienākuma izpildei
2.10.	Vienošanos par energoefektivitātes uzlabošanu un energoefektivitātes pakalpojumu veicināšanu stiprināšana un vienlaicīgs atbalsts vienošanos noslēgšanai un īstenošanai	EM	~ 8 milj. EUR <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldības budžets</i> <i>ES fondi,</i> <i>Valsts budžets</i>	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, lai noteiktu, ka vienošanās ir jānoslēdz republikas līmeņa pilsētām un noteiktām administratīvajām teritorijām.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos normatīvos aktus, lai noteiktu, ka vienošanās ir jāslēdz republikas līmeņa pilsētām un noteiktām administratīvajām teritorijām (piemēram, energointensīvajām teritorijām); • Paplašināt vienošanos tvērumu arī uz AER izmantošanas veicināšanu; • Šiem brīvprātīgo vienošanos slēdzējiem noteikt indikatīvus energoefektivitātes un AER mērķus to teritorijā izmantotajai enerģijai; • Indikatīvos mērķus noteikt pēc tam, kad ir veikts izvērtējums par šīs teritorijas energobilanci un mērķu sasniegšanas potenciālu, ņemot vērā attiecīgās pilsētas un administratīvās teritorijas līdz mērķu noteikšanai veiktos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus; • Mērķus noteikt pēc iespējas pielīdzinot tos valsts obligātajam energoefektivitātes mērķim – katru gadu līdz 0.8% (no 2016.-2018.gada vidējā energopatēriņa teritorijā) jauni energoetaupījumi;

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Noteikt vienošanās ietvaros efektīvu un pārbaudāmu ietaupījumu un citu ieguvumu uzskaites un ziņošanas sistēmu. <p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums, lai būtiski palielinātu noslēgto vienošanos skaitu, finansiāli atbalstot – algojot attiecīgos ekspertus, sniedzot pieredzes un zināšanu apmaiņas iespējas, palīdzot sagatavot nepieciešamos ziņojumus, izveidojot datu monitoringa sistēmas, vienošanos noslēdzējus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt Energoefektivitātes fonda finansējuma programmu, nosakot atbalsta veidus un pieejamā līdzfinansējuma apjomus tiem komersantiem vai pašvaldībām, kas būs noslēguši vienošanos ar Ekonomikas ministriju par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanu: Noteikt atbalstu no Energoefektivitātes fonda brīvprātīgo vienošanos ietvaros: <ul style="list-style-type: none"> Līdzfinansējums energoauditiem MVU Atbalsts energokonsultatanta darbībai Atbalsts energoefektivitātes pasākumu ieviešanai Noteikt atbalstu energopakalpojumu veicināšanas pasākumi: <ul style="list-style-type: none"> ESKO saraksta veidošana Parauglīgumu sagatavošana Energoefektivitātes atbalsta programmās akceptēt ESKO kā projekta īpašnieka pārstāvi
2.11.	Paātrināt un vienkāršot AER tehnoloģiju ieviešanas atļauju procedūru	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, kas nosaka izveidot vienotu kontaktpunktu AER projektu īstenošanai, lai atvieglotu administratīvo slogu un birokrātiskos šķēršļus potenciālajiem AER projektu īstenošanai</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	Skatīt kopā ar 3.4.punktu			<p><i>nepieciešamās informācijas ieguvei, atļauju saņemšanai un tādējādi saīsinātu laiku ražošanas uzsākšanai nepieciešamo atļauju saņemšanai.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Līdz 2021.gada 1.jūlijam izveidot vienoto kontaktpunktu AER tehnoloģiju ieviešanas atļauju izsniegšanai. Līdz 2021.gada 1.jūlijam nodrošināt publiski pieejamus aprakstus un instrukcijas AER tehnoloģiju attīstītājiem nepieciešamo atļauju saņemšanai
2.12.	<p>Veikt izpēti Latvijas teritoriālajos ūdeņos pieejamo AER izmantošanai siltumenerģijas ieguvē, tai skaitā, infrastruktūras izveides izpēte</p> <p>Skatīt kopā ar 3.7.punktu</p>	EM VARAM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Pasākums pētījuma par Latvijas teritoriālo ūdeņu piedāvātās iespējas AER īpatsvara palielināšanai veikšanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Veicot attiecīgos pētījumus līdz 2022.gadam, analizēt AER izmantošanas potenciālo no Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem – jūras siltuma izmantošana piekrastes apdzīvotajās vietās Ņemot vērā pētījuma rezultātus, perspektīvos pasākumus iekļaut Plāna aktualizētajā projektā 2023.gadā un izstrādāt attiecīgos finansēšanas mehānismus perspektīvo projektu īstenošanai
2.13.	Izvērtēt iespēju ieviest siltumapgādes (tirgus) liberalizācijas nosacījumus	EM	Esošā budžeta ietvaros	
3.	Rīcības virziens: Ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšana elektroenerģijās ražošanā			
3.1.	Īstenot starpvalstu projektus atkrastes vēja parku izveidei (sadarbībā ar Lietuvu / Igauniju)	EM VARAM (Jūras	ES fondi: Eiropas infrastruktūras	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitāte</u></p> <p><i>Atkrastes vēja parku izveide Jūras plānojuma atļautajās teritorijās pie Igaunijas vai Lietuvas robežas, izveidojot vismaz 400 MW atkrastes vēja parku Latvijas pusē un papildu jaudas robežvalsts pusē, iespējams</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
		<i>plānojums, pašvaldības)</i>	<i>savienošanas instruments</i>	<p><i>kombinējot ar viļņu enerģijas ieguves parkiem un papildus uzstādot akumulējošās tehnoloģijas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> projektu izstrādā konkrētā vēja parka robežvalstis kopā projekta izstrādes un infrastruktūras izveidei tiek piesaistīts Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (CEF) līdzfinansējums ģenerējošo iekārtu uzstādīšanai tiek piesaistīts CEF līdzfinansējums un privātais finansējums teritorija ar izveidoto infrastruktūru izsoļu / konkursa kārtībā tiek iznomāta uzņēmumam iekārtu uzstādīšanai un elektroenerģijas ražošanai <p><u>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> līdz 2028.gadam tiek izveidots vismaz 400 MW atkrastes vēja parks, gadā vidēji vismaz 800 GWh saražotās vēja elektroenerģijas
3.2.	<p>Pārskatīt teritoriālos ierobežojumus AER tehnoloģiju, galvenokārt vēja parku un saules parku (ja šādi ierobežojumi pastāv), izveidei.</p> <p>Nodrošināt valsts mežu zemju izmantojuma pielāgošanu vēja parku attīstībai</p>	EM, ZM, VARAM (pašvaldības)	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, lai šā brīža teritoriālās plānošanas regulējums nodrošinātu AER tehnoloģiju ieviešanas attīstību.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Pārskatīt Latvijā spēkā esošos teritoriālos ierobežojumus, tos piemērojot reālai situācijai un, ja nepieciešams, veikt grozījumus Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” Ņemot vērā publisko un privāto personu veiktos pētījumus, teritorijas, kurās ir vislielākais vēju parku attīstības potenciāls (teritorijas ar lielāko vidējo vēja ātrumu), izdalīt kā prioritārās teritorijas, nosakot tām prioritāro izmantošanas mērķi – vēja parks Noteikt, ka valsts mežu zemes ir izmantojamas vēja parku attīstībai

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Izvērtēt iespēju paredzēt vēja parku izbūvi nacionālās nozīmes lauksaimniecības zemēs un, ja nepieciešams, veikt grozījumus Ministru kabineta 2013.gada 28.maija noteikumos Nr.291 “Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām” (<i>nav vēl panākta starpministriju vienošanās</i>) Izstrādāt teritoriālos nosacījumus saules parku attīstībai, izvērtējot ierobežojumu iespējamību un nosakot potenciālās un perspektīvās teritorijas saules parku izveidei <p>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji kopā ar 3.3. pasākumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Valsts mežu zemēs tiek attīstīti vēja parki ar kopējo jaudu līdz 400 MW Papildus tiek iegūts līdz 800 GWh vēja enerģijas gadā
3.3.	Izstrādāt un piedāvāt ilgtermiņa nomas līgumus uz konkursa pamata vēja parkiem valsts mežos un tiem pieguļošajās teritorijās; (<i>nav vēl panākta starpministriju vienošanās</i>)	EM ZM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums, lai būtiski veicinātu vēja parku attīstības iespējas un būtiski kāpinātu AER īpatsvaru elektroenerģijā</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādājot attiecīgos normatīvos aktus noteikt, ka valsts mežu zemēs, kur tas ir tehniski iespējams, var tikt izveidoti vēja parki Veikt nepieciešamos grozījumus ārējos un iekšējos normatīvajos aktos un darbības programmās, lai iezīmētu teritorijas potenciālai vēja parku attīstībai Izstrādāt konkursa nolikumus katrai vēja parkiem piemērotajai teritorijai, lai uz konkursa pamata varētu slēgt ilgtermiņa nomas līgumus par katru teritoriju <p>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji kopā ar 3.2. pasākumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Valsts mežu zemēs tiek attīstīti vēja parki ar kopējo jaudu līdz 400 MW

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Papildus tiek iegūts līdz 800 GWh vēja enerģijas gadā
3.4.	<p>Paātrināt un vienkāršot AER tehnoloģiju ieviešanas atļauju procedūru</p> <p>Skatīt kopā ar 2.11.punktu</p>	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, kas nosaka izveidot vienotu kontaktpunktu AER projektu īstenošanai, lai atvieglotu administratīvo slogu un birokrātiskos šķēršļus potenciālajiem AER projektu īstenošanai nepieciešamās informācijas ieguvei, atļauju saņemšanai un tādējādi saīsinātu laiku ražošanas uzsākšanai nepieciešamo atļauju saņemšanai.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Līdz 2021.gada 1.jūlijam izveidot vienoto kontaktpunktu AER tehnoloģiju ieviešanas atļauju izsniegšanai. Līdz 2021.gada 1.jūlijam nodrošināt publiski pieejamus aprakstus un instrukcijas AER tehnoloģiju attīstītājiem nepieciešamo atļauju saņemšanai Noteikt maksimālos atļauju izsniegšanas termiņus atkarībā no plānotās uzstādāmās elektriskās jaudas un jaudas atjaunināšanai. Izstrādāt vadlīnijas atjaunojamās enerģijas projektu virzītājiem, tostarp attiecībā uz savlaicīgu sabiedrības iesaisti
3.5.	<p>Nodokļu politikas pamatnostādņēs un nozaru tiesību aktos risināt “piesārņotājs maksā” principa pilnīgu ieviešanu un veicināt fosilo energoresursu mazāku izmantošanu</p> <p>Skatīt kopā ar 2.8.punktu</p>	VARAM FM (pašvaldības)	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums pārejai uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu un fosilo energoresursu izmantošanas samazināšanai. Tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu noteikšanu vai esošo nodokļu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <p><i>Pasākums Līgumā par Eiropas Savienības darbību iekļautā pamatprincipa “piesārņotājs maksā” īstenošanai</i></p> <p><i>Veicinošs pasākums Eiropas Komisijas un OECD nosacījumu vērā ņemšanai, izvērtējot un pakāpeniski atceļot fosilās enerģijas subsīdijas</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	Skatīt kopā ar 5.9.punktu			<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums fosilo energoresursu izmantošanas samazināšanai un pārejai uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, kā arī energoefektivitātes uzlabošanai, tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu noteikšanu vai esošo nodokļu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <p><i>Pasākums Līgumā par Eiropas Savienības darbību iekļautā pamatprincipa “piesārņotājs maksā” īstenošanai</i></p> <p><i>Veicinošs pasākums Eiropas Komisijas un OECD nosacījumu vērā ņemšanai, izvērtējot un pakāpeniski atceļot fosilās enerģijas subsīdijas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt iespēju periodā pēc 2021.gada pakāpeniski palielināt dabas resursu nodokli un, ja nepieciešams, veikt attiecīgos grozījumus Dabas resursu nodokļa likumā • Izvērtēt iespēju noteikt palielinātu CO₂ DRN likmi tām visu jaudu sadedzināšanas iekārtām, kurās no jauna tiek uzstādīti dabasgāzes katli CSA un LSA, izņemot, ja katls tiek uzstādīts rezerves un pīķa jaudu nodrošināšanai • Periodam pēc 2021.gada atcelt kūdras kurināmajam piemēroto CO₂ DRN atbrīvojumu; • Izvērtēt iespēju periodā pēc 2021.gada pakāpeniski palielināt DRN akmeņoglēm, koksam un lignītam • Periodam pēc 2021.gada atcelt DRN atbrīvojumu akmeņogļu izmantošanai akmeņoglēm, koksam un lignītam (brūnoglēm), kuru izmanto elektroenerģijas ražošanai, kā arī siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijas procesā

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt iespēju kā CO₂ DRN maksātāju noteikt sadedzināšanas iekārtas ar ievadīto nominālo siltuma jaudu no 0,2 MW līdz 5 MW, vienlaikus DRN piemērošanu pēc iespējas vienkāršojot un efektīvizējot; • Līdz 2025.gadam veikt nepieciešamo pētījumu un apsekojumus, lai izvērtētu iespēju kā CO₂ DRN maksātāju noteikt valsts un pašvaldību ēku, kā arī daudzīvokļu dzīvojamo ēku īpašniekus (juridiska persona, piemēram, valsts vai pašvaldības iestāde, dzīvokļu īpašnieku biedrība, apsaimniekotājs), kuru ēkās ir individuālās apkures iekārtas, lai gan ēku ir tehniski un juridiski iespējams un ekonomiski pamatoti pieslēgt CSA; šādai apkures iekārtai, piemērojot samazināto DRN likmi 50% apmērā no tai aprēķinātā DRN apjoma; • Veicot grozījumus likumā “Par akcīzes nodokli”: <ul style="list-style-type: none"> ○ No 2025.gada palielināt akcīzes nodokli par 20%, salīdzinot ar 2020.gada likmi visam fosilajam kurināmajam, ņemot vērā tam piemērotās šā brīža atbrīvojumus • Līdz 2022.gadam izvērtēt iespēju AER veicināšanas un energoefektivitātes uzlabošanas fonda izveidei, kurā tiktu novirzīts noteikts procentuāls apjoms no ienākumiem, kas iegūti no ar enerģētiku saistītām darbībām – akcīzes nodokļa un DRN, kas piemērots kurināmajam, kas izmantots enerģijas ieguvei • Līdz 2022.gadam izvērtēt fosilā kurināmā atbrīvojumus no DRN un akcīzes nodokļa, ņemot vērā nosacījumu, ka sākot ar 2021.gadu ir jāpārtrauc fosilās enerģijas subsīdijas

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Veicot grozījumus Dabas resursu nodokļa likumā būtiski uzlabot iekasēto nodokļu izsekojamību, lai informācija būtu pieejama par katru apmaksāto DRN un akcīzes nodokļa veidu (samaksātais DRN par CO₂ vai citu piesārņojošo vielu)
3.6.	<p>Atbalstīt inovatīvu un energoefektīvu risinājumu attīstīšanu AER īpatsvara paaugstināšanai energosistēmā (elektroapgāde, siltumapgāde, aukstumapgāde)</p> <p>Skatīt kopā ar 2.7., 5.13., 5.13., 8.10., 9.9.punktu</p>	EM IZM FM	<p>~980 milj.EUR</p> <p>ES fondi Valsts budžets Privātais finansējums</p>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, varētu tikt piedāvāts finansēt no ES fondiem un citiem finansējuma avotiem, jaunu, inovatīvu tehnoloģiju, risinājumu, produktu vai pakalpojumu, kas veicina AE ražošanas un integrēšanas energosistēmā, attīstīšanu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Atbalsts pētniecības, tehnoloģiju attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai AER ražošanas un/vai integrēšanas energosistēmā attīstīšanai, t.sk. valsts pasūtījuma ietvaros Atbalsts jaunu, energoefektīvu AER ražošanas un/vai integrēšanas energosistēmā tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm jaunu, inovatīvu un lietotājcentrētu AER tehnoloģiju, risinājumu, produktu un pakalpojumu ieviešanai.
3.7.	Veikt izpēti Latvijas teritoriālajos ūdeņos pieejamo AER izmantošanai enerģijas ieguvē (izņemot vēja enerģija), tai skaitā,	EM VARAM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Pasākums pētījuma par Latvijas teritoriālo ūdeņu piedāvātās iespējas AER īpatsvara palielināšanai veikšanai (Valsts pētījuma programmas vai citas programmas vai pēc citas iniciatīvas veikts pētījums)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Veicot attiecīgos pētījumus līdz 2022.gadam, analizēt AER izmantošanas potenciālu no Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem – jūras

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s)¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti²	Pasākuma apraksts³
	infrastruktūras izveides izpēte Skatīt kopā ar 2.12.punktu			biomasas (aļģes, ūdenszāles uc) izmantošana biodegvielas / biogāzes ieguvei un enerģijas ražošanai, viļņu, plūdmaiņu uc potenciāls elektroenerģijas ražošanai • Ņemot vērā pētījuma rezultātus, perspektīvos pasākumus iekļaut Plāna aktualizētajā projektā 2023.gadā un izstrādāt attiecīgos finansēšanas mehānismus perspektīvo projektu īstenošanai
4.	Rīcības virziens: Enerģijas pašražošanas un pašpatēriņa veicināšana			
4.1.	Noteikt harmonizētus principus AER tehnoloģiju uzstādīšanai Skatīt kopā ar 2.2.punktu	EM	Esošā budžeta ietvaros	<u>Reglamentējošais pasākums</u> <i>Reglamentējošs pasākums nosacījumu izstrādei, nosakot, ka konkrētām mājām, kurām no ES fondiem vai cita finansējuma avota tiek piešķirts finansējums energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanai, ir obligāti jāuzstāda ne-emisiju tehnoloģijas elektroenerģijas pašražošanai un pašpatēriņam</i> • ES fondu atbalsta programmās (MK noteikumos) 2021-2027.gada ietvarā noteikt kā obligātu prasību to, ka mājām – daudzdzīvokļu mājām un privātmājām, kuras tiek siltinātas, tiek obligāti uzstādītas ne-emisiju AER tehnoloģijas elektroenerģijas vai siltumenerģijas ražošanai, piemēram, saules paneļi, vēja turbīnas, saules kolektori, siltumsūkņi vai aukstumsūkņi (nosacījums finansējuma saņemšanai), ņemot vērā tehniskās iespējas.
4.2.	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros risināt nodokļu sloga samazināšanu mājāsaimniecībām ne-emisiju AER tehnoloģiju	FM VARAM LPS LLPA	Esošā budžeta ietvaros	<u>Nodokļu politikas pasākums</u> <i>Veicināšanas pasākums ne-emisiju tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, lai palielinātu valstī izmantotās AER īpatsvaru, samazinātu elektroenerģijas izmaksas iedzīvotājiem (samazinātu enerģijas izmaksu slogu) un lai uzlabotu situāciju enerģētiskajā nabadzībā. Tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas</i>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	iegādes un izmantošanas veicināšanai Skatīt kopā ar 1.6.punktu .			<p><i>pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu atvieglojumu noteikšanu vai esošo nodokļu atvieglojumu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt iespēju pārskatīt NĪN atvieglojumus nodokļu politikas pamatnostādņu un pašvaldību ietvaros, ņemot vērā arī “Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.-2030.gadam” noteiktos rīcības virzienus attiecībā uz enerģētikas un klimata jomu; • Izvērtēt iespēju nodrošināt, ka kadastrālās vērtība nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinam netiek palielinātas dēļ ne-emisiju AER tehnoloģiju uzstādīšanas (ja dzīvokļu īpašums atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamajā mājā, kurai ir uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai, piemēram, saules kolektori, siltumsūkņi, vai kuru privātajā īpašumā esošajā mājā ir uzstādītas ne-emisiju tehnoloģijas siltumenerģijas ražošanai).
4.3.	Izstrādāt tiesisko regulējumu elektroenerģijas pašražošanas un pašpatēriņa veicināšanai	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanai, lai samazinātu elektroenerģijas izmaksas iedzīvotājiem (samazinātu enerģijas izmaksu slogu) un lai uzlabotu situāciju enerģētiskajā nabadzībā, kā arī lai tādējādi palielinātu valstī izmantotās AER īpatsvaru</i></p> <p><u>Izstrādāt attiecīgos normatīvos aktus:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • lai atļautu un atvieglotu procedūru vairākiem AE pašpatērētājiem darboties kopīgi, lai ražotu, patērētu, uzkrātu un pārdotu elektroenerģiju • AE kopienu izveides veicināšanai • lai vietējas sabiedrības kopienas var gūt labumu no to pašvaldībās plānotiem atjaunojamās enerģijas projektiem

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
4.4.	Izstrādāt risinājumu elektroenerģijas neto sistēmas izmantošanas veicināšanai, t.sk. izvērtējot attiecināšanu uz juridiskām personām	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanai, lai samazinātu elektroenerģijas izmaksas iedzīvotājiem (samazinātu enerģijas izmaksu slogu) un lai uzlabotu situāciju enerģētiskajā nabadzībā, kā arī lai tādējādi palielinātu valstī izmantotās AER īpatsvaru</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt neto uzskaites sistēmas pārveidi uz neto norēķinu sistēmu, ņemot vērā elektroenerģijas ikstundas cenu • Izvērtēt iespēju veikt grozījumus normatīvajos aktos, nosakot ka sākot ar [2022.gadu] juridiskās personas varēs izmantot neto sistēmu. • Izvērtēt iespēju paplašināt neto sistēmas pielietojumu, attiecinot to arī uz vienas mājsaimniecības īpašumā esošām attālināti uzstādītām iekārtām
4.5.	Izstrādāt regulējumu, lai pilnvērtīgi nodrošinātu atjaunojamās enerģijas pašpatērētāju tiesības pārdot saražotās elektroenerģijas pārpalikumu, tostarp izmantojot savstarpējas tirdzniecības mehānismus (peer-to-peer trading)	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanai, lai samazinātu elektroenerģijas izmaksas iedzīvotājiem (samazinātu enerģijas izmaksu slogu) un lai uzlabotu situāciju enerģētiskajā nabadzībā, kā arī lai tādējādi palielinātu valstī izmantotās AER īpatsvaru</i></p>
5.	Rīcības virziens: Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā			
5.1.	Visaptveroši ieviest un īstenot (piemērot)	EM	Esošā budžeta ietvaros	<u>Reglamentējošs pasākums</u>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	<p>“energoefektivitāte pirmajā vietā” (“energy efficiency first”) principu</p> <p>Skatīt kopā ar 1.1.punktu un 2.1.punktu</p>	FM		<p><i>Reglamentējošs pasākums visaptveroša “energoefektivitāte pirmajā vietā” principa ieviešanai un piemērošanai ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamām aktivitātēm, kā arī nodokļu izmaiņu pasākumiem, ja attiecināms un kas tiešā vai netiešā veidā attiecas uz klimata, vides, enerģētikas jomu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tiesību aktos – ES Kohēzijas politikas fondu vadības likumā un horizontālajos noteikumos, nozaru tiesību aktos, kas izstrādāti, lai noteiktu ES fondu un citu finansējumu avotu ietvaros īstenojamo pasākumu atbalsta nosacījumus, iekļaut nosacījumu, ka visos pasākumos, kas tiek finansēti ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros, un, ja attiecināms, nodokļu izmaiņu pasākumos, jānodrošina energoefektivitātes uzlabošana – energoresursu izmantošanas efektivitāte, resursu izmantošanas samazināšana Noteikt, ka minētie pasākumi tiek veikti arī konkrētu enerģētikas un klimata mērķu, piemēram, energoefektivitātes vai AER, mērķa sasniegšanai Noteikt, ka minēto pasākumu veikšanā obligāti ir jāuzskaita nodrošinātais resursu izmantošanas samazinājums un par to jāziņo
5.2.	Veicināt un atbalstīt biometāna izmantošanai transportā nepieciešamās infrastruktūras izveidi	EM VARAM (pašvaldības, teritoriālais plānojums) FM	~50 milj. EUR <i>ES fondi, t.sk., Eiropas infrastruktūras savienības instruments</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu ES fondu finansējuma piešķiršanu biometāna izmantošanai nepieciešamās infrastruktūras izveidei</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai periodā pēc 2021. gada nodrošinātu, ka no ES fondiem vai citiem finansējuma avotiem ir iespējams atbalstīt / līdzfinansēt biogāzes attīrīšanas un biometāna ražošanas iekārtu uzstādīšanai nepieciešamās infrastruktūras izveidi

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<p>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Līdz 2030.gadam visām biometāna ražošanas stacijām ir vai nu izbūvēti cauruļvadi gāzes transportēšanai pa cauruļvadiem, vai ir uzstādītas saspiešanas / šķidrīnāšanas iekārtas biometāna transportēšanai
5.3.	Veicināt un atbalstīt biogāzes attīrīšanas iekārtu (biometāna ražošanas iekārtu) uzstādīšanu	EM VARAM (pašvaldības, teritoriālais plānojums) FM	~50 milj. EUR <i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu ES fondu finansējuma piešķiršanu biogāzes attīrīšanas (biometāna ražošanas) iekārtu uzstādīšanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada nodrošinātu biogāzes attīrīšanas un biometāna ražošanas iekārtu uzstādīšanu iekārtās, kurās jau notiek biogāzes savākšana (biogāzes ražošana) <p>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji (pasākumu ietekmes izvērtēšanai):</p> <ul style="list-style-type: none"> Līdz 2028.gadam no Latvijā iegūtas biogāzes tiek saražotas vismaz 4 PJ biometāna (2017.gada iegūtā biometāna apjoms) Nepieciešams nodrošināt, ka sākot ar 2030.gadu vismaz 5% no transporta galapatēriņā izmantotās transporta enerģijas ir biometāns
5.4.	Veicināt biogāzes ieguvu un biometāna ražošanu 1. klastera saimniecībās	EM ZM	~30 milj. EUR <i>ES fondi,</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
			<p><i>Valsts budžets</i></p> <p><i>Privātais finansējums</i></p>	<p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu ES fondu finansējuma piešķiršanu biogāzes savākšanas iekārtu uzstādīšanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada nodrošinātu biogāzes savākšanas (biogāzes ražošanas) un vienlaicīgi biogāzes attīrīšanas un biometāna ražošanas iekārtu uzstādīšanu lauksaimniecības saimniecībās (1.klastera saimniecībās), kurās vēl nenotiek biogāzes savākšana (biogāzes ražošana). <ul style="list-style-type: none"> ○ Mērķsaimniecības: 1. klasteris, kas veido ap 0,3% no visu saimniecību skaita, audzē 23,5% no visiem liellopiem, 66,4% no visām slaucamām govīm, 88,3% no visiem mājputniem un 90,4% no visām cūkām valstīm
5.5.	Atbalstīt ilgtspējīgu transportlīdzekļu izmantošanai nepieciešamās infrastruktūras izveidi	<p>SM</p> <p>EM</p> <p>VARAM</p> <p>pašvaldības</p> <p>FM</p>	<p><i>ES fondi</i></p> <p><i>Valsts budžets</i></p> <p><i>Privātais finansējums</i></p>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenotās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu)</i></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu alternatīvo degvielu infrastruktūras izveidošanu un attīstību</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada nodrošinātu:: <ul style="list-style-type: none"> ○ konkurētspējīga un videi draudzīga TEN-T dzelzceļa tīkla attīstību – dzelzceļa elektifikācija

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ gāzveida degvielas izmantošanu dzelzceļa transportā (duālā degviela ○ videi draudzīga sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstību ● ETL uzlādes infrastruktūras izveidi un attīstīšanu Latvijā, tās kombinēšana ar ne-emisiju elektroenerģijas tehnoloģiju uzstādīšanu ● citu alternatīvo degvielu infrastruktūras izveidi un attīstīšanu <p><u>Iespējamie pasākuma rezultatīvie rādītāji:</u></p> <p>Līdz 2030.gadam ETL ātro uzlādes staciju skaits ir palielināts līdz 300 (papildu līdz 150 ETL uzlādes stacijas), vienlaikus tiek attīstīts arī lēnās uzlādes stacijas publiskās stāvvietās pie darba vietām, pie tirdzniecības vietām, kultūras centriem, pašvaldību iestādēm, valsts iestādēm u.c.</p>
5.6.	Veicināt un atbalstīt alternatīvo degvielu transportlīdzekļu iegādi privātpersonām vai komersantiem (komerctransportam)	VARAM / EM SM / FM	<p><i>ES fondi</i></p> <p><i>Privātais finansējums</i></p>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim ar mērķi finansiāli atbalstīt programmu alternatīvās degvielas transportlīdzekļu iegādei privātpersonām</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada izveidotu atbalsta sistēmu privātpersonām vai komersantiem (komerctransportam) konkursa kārtībā (projektu pieteikumu kārtība) saņemt finansiālu atbalstu ETL un citu alternatīvo degvielu transportlīdzekļu iegādei, nosakot specifiskus kritērijus atbalsta efektīvam izlietojumam: ○ Atbalsts ir ierobežotā apjomā, nosakot atbalsta maksimālo summu un procentuālo apjomu no kopējās ETL cenas (tiek atbalstīti auto ar vērtību līdz noteiktam limitam vai atbalsts tiek noteikts procentuālā apjomā no auto vērtības)

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ Ja ar ETL iegādi tiks aizstāts fosilās degvielas auto (un šī aizstāšana ir pamatojama ar attiecīgo dokumentāciju), tas ir uzskatāms par priekšrocību atbalsta piešķiršanā (fosilās degvielas auto tiek “norakstīts” un tā vietā tiek iegādāts ETL; ○ atbalstīt (līdzfinansēt) arī citu videi draudzīgu transportlīdzekļu (biometāna, CNG, LNG, ūdeņraža) iegādi atbalsta intensitāti nosakot atkarībā no CO₂ ietaupījuma <p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums noteiktu fosilās degvielas transportlīdzekļu izmantošanas ierobežošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus noteikt pakāpenisku pienākumu konkrētu fosilo degvielu transportlīdzekļu – lidostu teritorijā izmantoto transportlīdzekļuatkritumu savākšanas transportlīdzekļu, preču vai pakalpojumu piegādes kravas transportlīdzekļu, ja preces vai pakalpojumi tiek piegādāti republikas pilsētu centrālajā daļā, nomaiņai vai pārbūvei uz tādiem transportlīdzekļiem, kuros tiek izmantotas alternatīvās degvielas
5.7.	Veicināt mazemisiju un nulles emisiju transportlīdzekļu skaita palielināšanos publiskajos iepirkumos un sabiedriskajā transportā	SM / VARAM pašvaldības FM	ES fondi Valsts budžets Pašvaldību budžets Privātais finansējums	<p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Pilnībā ieviešot ES regulējumu, izstrādāt nosacījumu attiecīgo transportlīdzekļu iegādei, nosakot minimālo procentuālos apjomus ne-emisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei valsts un pašvaldību iepirkumos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ņemot vērā grozījumus Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23.aprīļa direktīvā Nr. 2009/33/EK par “tīro” un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu, līdz 2022.gadam veikt attiecīgos grozījumus publisko iepirkumu regulējošos normatīvajos aktos, lai paredzētu īpašus noteikumus videi draudzīgiem

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<p>transportlīdzekļiem un transportlīdzekļu iepirkumiem autotransporta jomā.</p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādājot attiecīgos Latvijas tiesību aktus, paredzēt, ka Republikas līmeņa pilsētās no 2025.gada atļauta tikai tādu transportlīdzekļu iegāde, kas izmanto no atjaunojamiem energoresursiem iegūtu transporta enerģiju (piemēram, elektroenerģija, biometāns, ūdeņradis). Šis nosacījums nav piemērojams tramvajiem un trolejbusiem <p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, kas veicina atjaunojamo energoresursu īpatsvara pieaugumu, SEG emisiju samazināšanos un izplūdes gāzu radītā gaisa piesārņojuma samazināšanos.</i></p> <p><i>Pasākuma rezultātā samazināsies uz degvielas piegādātājiem attiecināmā atjaunojamo energoresursu realizācijas pienākuma apjoms un ar to saistītais degvielas cenu pieaugums. Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23.aprīļa direktīvu Nr. 2009/33/EK par "tīro" un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu (un tās grozījumus)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādājot attiecīgos tiesību aktus, noteikt, ka republikas nozīmes pilsētās līdz 2030.gadam vismaz 50% no pilsētas sabiedriskajā transportā izmantotās transporta enerģijas ir jābūt no atjaunojamiem energoresursiem iegūta transporta enerģija (piemēram, elektroenerģija, biometāns, ūdeņradis) <p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu mazemisiju un nulles emisiju transportlīdzekļu skaita palielināšanu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada nodrošinātu: <ul style="list-style-type: none"> ○ finansiālu atbalstu pašvaldībām mazemisiju un nulles emisiju transportlīdzekļu skaita palielināšanu publiskajos iepirkumos, tai skaitā līdzfinansēt (atbalstīt) videi draudzīgu transportlīdzekļu iegādi. ○ finansiālu atbalstu jaunu “nulles emisiju” autobusu iegādi, esošo autobusu aprīkošanu to videi draudzīgākai darbībai, tai skaitā ar alternatīvās degvielas veidiem
5.8.	Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros pārskatīt transportlīdzekļa nodokļu nosacījumus	FM SM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanai un energoefektivitātes uzlabošanai, lai mudinātu uzņēmumus un iedzīvotājus iesaistīties energoresursu patēriņa un enerģētikas emisiju intensitātes samazināšanā, tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu noteikšanu vai esošo nodokļu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <p><i>Pasākums Līgumā par Eiropas Savienības darbību iekļautā pamatprincipa “piesārņotājs maksā” īstenošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pārskatīt transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa (TEN) likmes, ņemot vērā tajos izmantotās enerģijas CO₂ ietilpību un uzstādīto dzinēju tilpumu, izvērtējot iespēju palielināt TEN likmi vieglajiem lielu emisiju auto un auto ar lielu dzinēja tilpumu; • Izskatīt iespēju palielināt TEN likmes visiem fosilās enerģijas auto (ievērojot uz palielināšanas brīdi spēkā esošo g CO₂/km sadalījumu)

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
5.9.	<p>Nodokļu politikas pamatnostādņu ietvaros pārskatīt akcīzes nodokļa likmes degvielai</p> <p>Pilnveidot akcīzes nodokļu uzskaites sistēmu</p> <p>Skatīt kopā ar 2.8.punktu</p> <p>Skatīt kopā ar 3.5.punktu</p>	<p>FM</p> <p>SM</p>	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Nodokļu politikas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanai un energoefektivitātes uzlabošanai, lai mudinātu uzņēmumus un iedzīvotājus iesaistīties energoresursu patēriņa un enerģētikas emisiju intensitātes samazināšanā, tādējādi, izstrādājot nākamās vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes attiecībā uz jaunu nodokļu noteikšanu vai esošo nodokļu pārskatīšanu, tiktu ņemti vērā rīcības virzieni enerģētikas un klimata jomā</i></p> <p><i>Pasākums Līgumā par Eiropas Savienības darbību iekļautā pamatprincipa “piesārņotājs maksā” īstenošanai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvērtēt iespēju nodokļu politikas pamatnostādņēs periodā no 2022.gada biometānam un biodegvielām noteikt pēc iespējas zemāku akcīzes nodokļa likmi • Izvērtēt iespēju nodokļu politikas pamatnostādņēs periodā no 2022.gada noteikt samazinātu akcīzes nodokļa likmi (attiecībā pret benzīna un dīzeļdegvielas likmi) citām alternatīvajām degvielām, izvērtējot to ražošanas izmaksas⁷ • Izvērtēt iespēju no 2020.gada uz noteiktu laiku atcelt vai samazināt akcīzes nodokli dabasgāzei transportā (ieviest terminēto atcelšanu) • Izvērtēt iespēju nodokļu politikas pamatnostādņēs periodā no 2025.gada palielināt akcīzes nodokļa likmi benzīna, dīzeļdegvielai un LPG vai izvērtēt iespēju akcīzes nodokli noteikt, ņemot vērā CO₂ emisiju ietilpību

⁷ Akcīzes nodokļa likmes samazināšana ir valsts atbalsts, kuru piešķirot ir jāievēro [pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai](#). Saskaņā ar aktuālajām pamatnostādņēm 2014.g.-2020.gadam (2014/C 200/01) spēkā ir šādi būtiski nosacījumi, kuri provizoriski varētu būt spēkā arī pēc 2020.gada: 1) atbalsts uz vienu enerģijas vienību nedrīkst pārsniegt starpību starp kopējām izlīdzinātajām izmaksām, ko rada enerģijas ražošana, izmantojot noteiktu attiecīgo tehnoloģiju, un attiecīgā enerģijas veida tirgus cenu; 2) atbalstu piešķir vienīgi līdz ražotņu pilnīgai amortizācijai; 3) akcīzes nodokļa likmes tiek pārskatītas regulāri balstoties uz ražošanas izmaksām (vismaz reizi gadā).

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Izvērtēt iespēju nodokļu politikas pamatnostādņēs periodā no 2022.gada atcelt elektroenerģijas nodokli transportā izmantotajai elektroenerģijai – publiskās uzlādes stacijās uzpildītai elektroenerģijai, papildus šobrīd noteiktajam atbrīvojumam elektroenerģijai, kuru izmanto preču pārvadājumiem un sabiedriskajiem pasažieru pārvadājumiem, tajā skaitā dzelzceļa transportā un pilsētu sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos.
5.10.	Noteikt atjaunojamo energoresursu realizācijas pienākumu degvielas piegādātājiem 8,5% apmērā no 2022.gada, to pakāpeniski palielinot līdz 14% 2030.gadā	EM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošais pasākums</u></p> <p><i>Reglamentējošs pasākums, ar ko degvielas piegādātājiem tiks noteikts obligāts pienākums nodrošināt zināmu atjaunojamo energoresursu īpatsvaru realizētajā produkcijā. Kā daļu no šī pienākuma, degvielas piegādātājs nodrošina arī moderno biodegvielu un biogāzes patēriņu (2022. gadā 0,2%, 2025. gadā 1% un 2030. gadā 3,5%), kas iegūtas no Direktīvas 2018/2001 IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt atbilstošos tiesību aktus, lai noteiktu degvielas piegādātājiem līdzdalības mehānisma ietvaros pienākumu sasniegt atjaunojamo energoresursu realizācijas galapatēriņā transportā konkrētu procentuālo pienākumu
5.11.	Pilnveidot sabiedriskā transporta izmantošanas iespējas pilsētās	VARAM Pašvaldības LPS	Valsts budžets Pašvaldības budžets	<p><u>Veicināšanas pasākums</u></p> <p><i>Veicināšanas pasākums, lai palielinātu sabiedriskā transporta izmantošanu Rīgas aglomerācijā un popularizētu sabiedrisko transportu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Veicot attiecīgos grozījumus Rīgas saistošajos noteikumos vai iekšējos noteikumos, lai: <ul style="list-style-type: none"> līdz 2022.gadam ieviest 1-stundas pilsētu sabiedriskā transporta (izņemot dzelzceļu vai starppilsētu sabiedrisko transportu) biļeti ar vispārējo pieejamību līdz 2022.gadam pārskatīt autostāvvietu izvietojumu, lai pilsētu centrālajās daļās samazinātu autostāvvietu skaitu, tās primāri

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<p>koncentrējot pie veselības vai sociālās aprūpes iestādēm vai valsts vai pašvaldību iestāžu klientu apkalpošanas vietām, un maksu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ līdz 2025.gadam pārskatīt Rīgas aglomerācijā sabiedriskā transporta tīklus un to pārklājumu, lai pēc iespējas vairāk samazinātu tīklu pārklāšanās garumus ○ līdz 2023.gadam izvērtēt Pierīgas sabiedriskā transporta, kas kursē no Pierīgu uz Rīgu, biļetes atzīšanu Rīgas sabiedriskajā transportā ○ līdz 2022.gadam izvērtēt iespējas pagarināt Rīgas satiksmes maršrutus līdz Pierīgas lielākajām apdzīvotajām vietām ○ līdz 2023.gadam izpētīt iespējamās Park&Ride infrastruktūras būvniecības vietas tramvaju galapunktos vai tramvaja maršrutā vai pie dzelzceļa stacijām un veikt šīs būvniecības izmaksu aprēķinus ○ līdz 2022.gadam Rīgas pilsētai veikt pārrunas ar Rīgas mikrorajonos izvietotajiem tirdzniecības centriem (ar pietiekami ietilpīgām autostāvvietām), lai noskaidrotu, vai minētās autostāvvietas daļēji būtu pieejamas ģīrei Park&Ride režīmā ○ līdz 2025.gadam ieviestu viedās tehnoloģijas (luksofori un mainīgās zīmes) satiksmes regulēšanai ○ līdz 2025.gadam izvērtēt iespēju noteikt konvencionālās degvielas transportlīdzekļu aizliegumu iebraukt pilsētu centros
5.12.	Veloinfrastruktūras attīstība Rīgā un Pierīgā, izbūvējot papildus veloceliņus Rīga/Pierīgā	VARAM Pašvaldības LPS LLPA	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim, kas nodrošinātu veloinfrastruktūras attīstību Rīgā un Pierīgā</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada veicinātu veloinfrastruktūras no

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avotī ²	Pasākuma apraksts ³
				Rīgas un Pierīgas pašvaldībās būvniecību, savienojumu primāri veidojot uz sabiedriskā transporta maršrutu galapunktiem.
5.13.	<p>Atbalstīt alternatīvo degvielu, t.sk. biodegvielu, ieguves un infrastruktūras tehnoloģiju izpēti un inovatīvu risinājumu izstrādi to integrēšanai energosistēmā, kā arī mobilitātes, transporta sistēmas un loģistikas risinājumu attīstīšanu energoefektivitātes un vides ilgtspējas uzlabošanai.</p> <p>Skatīt kopā ar 2.7., 3.6., 8.10., 9.9.punktu</p>	<p>IZM EM SM ZM VARAM FM</p>	<p>~120 milj. EUR</p> <p>ES fondi Klimata finansējums Valsts budžets Privātais finansējums</p>	<p>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</p> <p><i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, varētu tikt piedāvāts finansēt no ES fondiem un citiem finansējuma avotiem alternatīvo degvielu, t.sk. biodegvielu, ieguves un apgādes un uzglabāšanas infrastruktūras tehnoloģiju izpētei un inovatīvu risinājumu radīšanai alternatīvo degvielu integrēšanai energosistēmā, kā arī mobilitātes, transporta un loģistikas risinājumu attīstīšanu energoefektivitātes un vides ilgtspējas uzlabošanai.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts alternatīvo degvielu ieguves un apgādes un uzglabāšanas tehnoloģiju izpētes, attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai • Atbalsts jaunu tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina alternatīvo degvielu īpatsvara palielināšanu transportā, kā arī mobilitātes, transporta sistēmas un loģistikas risinājumu attīstīšanu energoefektivitātes un vides ilgtspējas uzlabošanu; • Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm mobilitātes un transporta sistēmas energoefektivitātes uzlabošanai.
6.	Rīcības virziens: Enerģētiskā drošība un neatkarība, pilnīga enerģijas tirgu integrācija, infrastruktūras modernizācija			

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
6.1.	Nodrošināt enerģētisko drošību un neatkarību un pilnīgu enerģijas tirgus integrāciju	EM	<i>ES fondi</i> <i>Privātais finansējums</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nodrošināt alternatīvu dabasgāzes piegādātāju iesaisti tirgū 2) Turpināt īstenot Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācijas projektu: 3) Baltijas valstu tirgus ietvara izveidei patērīna reakcijas pakalpojumu ieviešanai balansēšanas tirgū ar agregācijas starpniecību 4) Turpināt iesaisti Baltijas valstu elektrotīklu sinhronizācijā ar kontinentālo Eiropas tīklu un nodrošināt tās augstu drošuma pakāpi 5) Turpināt attīstīt Latvijas – Lietuvas gāzes starpsavienojuma projektu
6.2.	Modernizēt infrastruktūru	EM	<i>ES fondi</i> <i>Privātais finansējums</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Turpināt īstenot gāzes infrastruktūras modernizācijas projektus 2) Pļaviņu HES pārgāznes projekta īstenošana 3) Turpināt uzstādīt patērētājiem viedos elektroenerģijas skaitītājus 4) Veikt pētījumus par iespējam dabasgāzes pārvades sistēmu pielāgot ūdeņraža un citu gāzveida kurināmo (ne-metāna) ievadei
6.3.	Izstrādāt efektīvu un optimālu regulējumu daļējam energoapgādes izmaksu atbalstam aizsargātajiem lietotājiem.	EM LM	Esošā budžeta ietvaros	<p><u>Reglamentējošs pasākums</u></p> <p><i>Pasākums, lai izstrādātu atbilstošu normatīvo regulējumu energoapgādes izmaksu atbalstam tiem lietotājiem, kuri ir riska zonā attiecībā uz enerģijas pieejamību</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Turpināt darbu pie grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā: <ul style="list-style-type: none"> • lai, pēc iespējas, jau 2019.gadā atceltu nepieciešamību rīkot konkursu par aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanu, • lai nodrošinātu pakalpojumu maksimāli plašam aizsargātā lietotāja statusam atbilstošu personu lokam neatkarīgi no izvēlēta elektroenerģijas tirgotāja. • lai darbu varētu uzsākt 2018.gadā izstrādātā aizsargātā lietotāja datu informācijas sistēma. Šajā kontekstā, pēc Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumiem, nepieciešams arī pieņemt grozījumus 2016.gada

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				12.jūlija Ministru kabineta noteikumos Nr.459 "Aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sniegšanas, obligātā iepirkuma komponentes un sadales sistēmas pakalpojuma kompensēšanas kārtība". 2) Veikt izvērtējumu par citu energoapgādes izmaksu iespējamo atbalstu aizsargātajiem lietotājiem.
7.	Rīcības virziens: Atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošana un SEG emisiju samazināšana			
7.1.	Nodrošināt apglabāto atkritumu apjoma samazināšanu, veicināt dažāda veida atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un reģenerāciju	VARAM	<i>ES fondi Valsts budžets Pašvaldību budžets Privātais finansējums</i>	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenotās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada: <ul style="list-style-type: none"> ○ veicinātu un nodrošināt dažāda veida atkritumu sagatavošanu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju ○ nodrošinātu industriālās atkritumu kompostēšanas apjomu pieaugumu atbilstoši apstiprinātajām investīcijām ○ uzlabotu atkritumu dalīto savākšanu ○ samazinātu atkritumu poligonos apglabājamo atkritumu daudzumu. Apglabāto atkritumu apjoma samazinājums līdz 10% 2035. gadā.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> ○ Īstenotu atkritumu rašanās novēršanas pasākumus un pasākumus, kuri veicina pāreju uz aprītes ekonomiku (produktu dizains un ražošana, atkārtoti izmantojamu un izturīgu produktu ražošanas veicināšana, resursu atkārotas un racionālas izmantošanas veicināšana, patērētāju uzvedības modeļu un paradumu maiņa • minētajās darbības programmās paredzēt tādu pašu finansējuma apjomu, kas minētajai aktivitātei tika noteikts 2014.-2020.g. periodā vai paredzēt vismaz 25% lielāku finansējuma apjomu kā 2014.-2020.g. periodā • attiecīgās darbības programmas izstrādāt līdz 2022.gada beigām, lai nodrošinātu, ka atbalsta programmu īstenošana tiek uzsākta ar 2024.gadu
7.2.	Palielināt centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgto iedzīvotāju skaitu noteiktās aglomerācijās.	VARAM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros iespējamās īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju turpināt īstenot (sniegt atbalstu) energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus esošajās (2014.-2020.gada periodā īstenošanās) ES fondu atbalsta programmās, izvērtējot iespēju tam novirzīt tādu pašu finansējuma apjomu kā 2014.-2020.gada periodā vai izvērtēt iespēju par 25% palielināt (salīdzinot ar 2014.-2020.gada periodu)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai ES fondu vai citu finansējuma avotu ietvaros periodā pēc 2021. gada nodrošinātu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas pakalpojumu kvalitātes attīstību un uzlabošanu, kā arī pieslēgšanas iespējas
7.3.	Atbalstīt inovatīvu tehnoloģiju un pakalpojumu attīstīšanu atkritumu un notekūdeņu	EM IZM FM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, varētu tikt piedāvāts finansēt no ES fondiem un citiem finansējuma avotiem, jaunu, inovatīvu produktu, tehnoloģiju vai pakalpojumu</i></p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s)¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti²	Pasākuma apraksts³
	apsaimniekošanas uzlabošanā SEG emisiju samazināšanai Skatīt kopā ar 2.6 un 3.6.punktu		<i>Privātais finansējums</i>	<i>attīstīšanai, kas veicina atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanu SEG emisiju samazināšanai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts pētniecības, tehnoloģiju attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanu SEG emisiju samazināšanai, t.sk. valsts pasūtījuma ietvaros; • Atbalsts jaunu tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanu SEG emisiju samazināšanai; • Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm jaunu, inovatīvu un lietotājcentrētu atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanu SEG emisiju samazināšanai.
8.	Rīcības virziens: Resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā			
8.1.	Veicināt precīzu minerālmēslojuma lietošanu	ZM	<i>ES fondi Valsts budžets Privātais finansējums</i>	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim ar mērķi nodrošināt SEG emisiju samazināšanu lauksaimnieciskajās (zemkopība, augļkopība, lopkopība, dārzniecība) darbībās</i> Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām: 2. klasteris (intensīvas graudkopības saimniecības), kas veido 0,1% no visām saimniecībām, apsaimnieko 9% no LIZ, apsaimnieko 30% no visām kviešu un 10% no visām rapša platībām valstī)

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s)¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti²	Pasākuma apraksts³
				Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 37,5% no kviešu un rapšu platībām, kuras apsaimnieko 2. klastera saimniecības.
8.2.	Mēslošanas plānošanas veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p>Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām: SEG emisiju samazinājuma potenciāls attiecināts uz 3. klasteri (vidēji lielas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus laiž ganībās). 3. klasteris veido 25,4% no kopējā saimniecību skaita valstī, apsaimnieko 46,2% no lauksaimniecības zemes.</p> <p>Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 27% no 3. klastera apsaimniekotās lauksaimniecības zemes.</p>
8.3.	Tieša organiskā mēslojuma iestrādes augsnē veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p>Iespējami divi varianti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. variants: šķidrmēsļu transportēšana izmantojot šļūteņu sistēmu un iestrāde izmantojot inžektorus 2. variants: šķidrmēsļu transportēšana ar mucu un iestrāde izmantojot inžektorus <p>Abi pasākuma ieviešanas varianti attiecināmi uz šādām mērķsaimniecībām: 1. klastera (intensīvas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus pamatā tur iekštelpu novietnēs) saimniecības, kas veido ap 0,3% no visu saimniecību skaita, audzē 23,5% no visiem liellopiem, 66,4% no visām slaucamām govīm, 88,3% no visiem mājputniem un 90,4% no visām cūkām valstīm.</p> <p>Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 50% no lauksaimniecības zemes, kuru apsaimnieko 1. klastera saimniecības</p>
8.4.	Šķidro kūstmēsļu separēšanas veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	<p>Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām:</p> <p>1. klasteris (intensīvas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus pamatā tur iekštelpu novietnēs), kas veido ap</p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
			<i>Privātais finansējums</i>	<p>0,3% no visu saimniecību skaita, audzē 23,5% no visiem liellopiem, 66,4% no visām slaucamām govīm un 90,4% no visām cūkām valstīm.</p> <p>4. klasteris (bioloģiskās saimniecības), kas veido ap 4,2% no visu saimniecību skaita, audzē 27,9% no visiem liellopiem, 7,5% no visām slaucamām govīm un 1,4% no visām cūkām valstīm.</p> <p>Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 15% no visiem liellopiem un cūkām, kas tiek audzētas 1. klastera saimniecībās, un 5% no visiem liellopiem un cūkām, kas tiek audzēti 4. klastera saimniecībās</p>
8.5.	Barības devu plānošanas veicināšana	ZM	<p><i>ES fondi</i></p> <p><i>Privātais finansējums</i></p>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES un citu finanšu instrumentu ietvaros īstenotie jaunie pasākumi (papildu aktivitātes), lai no ES fondu līdzekļiem finansētu dažādas papildu aktivitātes, kas nodrošina SEG emisiju samazināšanu lauksaimnieciskajās (zemkopība, augļkopība, lopkopība, dārzniecība) darbībās</i></p> <p>Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām:</p> <p>1. klasteris (intensīvas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus pamatā tur iekštelpu novietnēs), kas veido ap 0,3% no visu saimniecību skaita, audzē 66,4% no visām slaucamām govīm. 3. klasteris (vidēji lielas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus laiž ganībās), kas veido ap 25,4% no visu saimniecību skaita, audzē 20,7% no visām slaucamām govīm. 4. klasteris (bioloģiskās saimniecības), kas veido ap 4,2% no visu saimniecību skaita, audzē 7,5% no visām slaucamām govīm.)</p> <p>Indikatīvi 1. klasterī šis pasākums varētu tikt ieviests 10% no slaucamajām govīm, jo lielākoties šajā saimniecību grupā barības devu</p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				plānošana jau tiek veikta. Attiecībā uz 3. un 4. klasteri šis pasākums varētu tikt ieviests 50% no slaucamajām govīm.
8.6.	Barības kvalitātes uzlabošanas veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām:</u></p> <p>3. klasteris (vidēji lielas jauktas specializācijas saimniecības, kas lauksaimniecības dzīvniekus laiž ganībās), kas veido ap 69,8% no visu saimniecību skaita, audzē 20,7% no visām slaucamām govīm. 4. klasteris (bioloģiskās saimniecības), kas veido ap 4,2% no visu saimniecību skaita, audzē 7,5% no visām slaucamām govīm. 5. klasteris (piemājas saimniecības), kas veido ap 4,2% no visu saimniecību skaita, audzē 5,4% no visām slaucamām govīm.</p> <p><u>Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 50% no visām slaucamām govīm, kas tiek audzētas 3., 4. un 5. klastera saimniecībās</u></p>
8.7.	Meliorācijas sistēmu uzturēšanas uzlabošana	ZM VARAM (pašvaldības)	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<p><u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u></p> <p><i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim ar mērķi nodrošināt SEG emisiju samazināšanu lauksaimnieciskajās (zemkopība, augļkopība, lopkopība, dārzniecība) darbībās</i></p> <p>Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām: Visas saimniecību grupas</p> <p>Pasākuma ieviešanas indikatīvais apmērs tiks precizēts vēlāk</p>
8.8.	Slāpekļa piesaistes (tauriņziežu iekļaušana	ZM	<i>ES fondi</i>	Pasākums attiecināms uz šādām mērķsaimniecībām:

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
	kultūraugu rotācijā) veicināšana		<i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	1., 2. un 3. klasteris, jo pārējos klasteros (4. un 5. klasteris) slāpekļa patēriņš nav tik liels, lai veidotos slāpekļa ietaupījums. 1., 2. un 3. klastera saimniecības veido ap 26% no visu saimniecību skaita Latvijā un aizņem ap 70% no visas lauksaimniecības zemes. Indikatīvi pasākums varētu tikt ieviests 12,5% no aramzemes platības, kuras apsaimnieko 1., 2. un 3. klastera saimniecības
8.9.	Kūdras augšņu kartēšanas nodrošināšana	ZM	<i>NFI</i>	
8.10.	Atbalstīt inovatīvu tehnoloģiju un pakalpojumu attīstīšanu lauksaimniecības darbībās Skatīt kopā ar 2.7., 3.6., 5.13., 9.9.punktu	EM IZM FM ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u> <i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, varētu tikt piedāvāts finansēt no ES fondiem un citiem finansējuma avotiem, jaunu, inovatīvu produktu, tehnoloģiju vai pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina SEG emisiju samazināšanu / CO₂ piesaistes palielināšanu un resursefektivitāti lauksaimnieciskajās darbībās:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts pētniecības, tehnoloģiju attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai lauksaimnieciskajās darbībās, t.sk. valsts pasūtījuma ietvaros; • Atbalsts jaunu tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina SEG emisiju samazināšanu / CO₂ piesaistes palielināšanu un resursefektivitāti lauksaimnieciskajās darbībās; <p>Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm jaunu, inovatīvu un lietotājcentrētu SEG emisiju samazināšanai / CO₂ piesaistes palielināšanai un resursefektivitātei lauksaimnieciskajās darbībās.</p>

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
9.	Rīcības virziens: Ilgtspējīga resursu izmantošana un SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaistes palielināšana zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā			
9.1.	Mežsaimniecības jomas attīstības plānošanā nodrošināt mežu kopējās platības nesamazināšanos	ZM	Esošā budžeta ietvaros	Reglamentējošs pasākums
9.2.	Jaunu augļu dārzu izveidošanas atbalstīšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	Atjaunotu augļudārzu platība indikatīvi 300 ha.
9.3.	Meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanas atbalstīšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	Kopšanas cirtes indikatīvi 15 tūkst. ha platībā.
9.4.	Meža ieaudzēšanas un audzes kvalitātes uzlabošanas dabiski apmežojušās platībās veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	Pasākuma īstenošana indikatīvi plānota 10 tūkst. ha platībā.
9.5.	Mežaudžu nomaiņas un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošanas veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	Darbību indikatīvi plānots veikt 10 tūkst. ha platībā.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
9.6.	Jaunaudžu kopšanas ciršu veicināšana	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	Kopšanas cirtes indikatīvi 120 tūkst. ha platībā
9.7.	Uzlabot mežsaimniecībā izmantojamās zemes un mežsaimniecisko zemju kvalitāti	ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Pašvaldību budžets</i>	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u> <i>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros piedāvāt iespēju paredzēt arī cita veida ES fondu programmas nekā līdz šim ar mērķi nodrošināt SEG emisiju samazināšanu un CO₂ piesaistes palielināšanu mežsaimnieciskajās darbībās</i> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāt attiecīgos MK noteikumus, lai nodrošinātu: Meliorācijas sistēmu pārbūve meža zemē
9.8.	Vēsturiski izmantoto kūdras ieguvju rekultivācijas apūdeņojot vai ierīkojot ilggadīgos stādījumus, veicināšana		<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	Izstrādāt vadlīnijas, lai nodrošinātu teritoriju pilnvērtīgu izvērtēšanu lēmumu pieņemšanai un darbības plānu izstrādei teritoriju rekultivācijai, izvēloties piemērotāko rekultivācijas veidu. Atbalsts KLP ietvaros.
9.9.	Atbalstīt inovatīvu tehnoloģiju un pakalpojumu attīstīšanu mežsaimniecības darbībās Skatīt kopā ar 2.7. , 3.6. , 5.13. , 8.10.punktu	EM IZM FM ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i> <i>Privātais finansējums</i>	<u>ES fondu un citu finansējuma avotu ietvaros īstenojamās aktivitātes</u> <i>Izstrādāt valsts atbalsta pasākumus, kas tiek finansēti no valsts budžeta, varētu tik piedāvāts finansēt no ES fondiem un citiem finansējuma avotiem, jaunu, inovatīvu produktu, tehnoloģiju vai pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina SEG emisiju samazināšanu / CO₂ piesaistes palielināšanu un resursefektivitāti mežsaimnieciskajās darbībās:</i> <ul style="list-style-type: none"> Atbalsts pētniecības, tehnoloģiju attīstīšanas un demonstrēšanas projektu īstenošanai mežsaimnieciskajās darbībās, t.sk. valsts pasūtījuma ietvaros;

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
				<ul style="list-style-type: none"> Atbalsts jaunu tehnoloģiju, risinājumu un lietotājcentrētu produktu un pakalpojumu attīstīšanai, kas veicina SEG emisiju samazināšanu / CO₂ piesaistes palielināšanu un resursefektivitāti mežsaimnieciskajās darbībās; <p>Atbalsts vai nefinansiāli pasākumi savstarpējās sadarbības sekmēšanai starp komersantiem, augstākās izglītības iestādēm un pētniecības organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO u.c. ieinteresētajām pusēm jaunu, inovatīvu un lietotājcentrētu SEG emisiju samazināšanai / CO₂ piesaistes palielināšanai un resursefektivitātei mežsaimnieciskajās darbībās.</p>
10.	Rīcības virziens: Sabiedrības informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana			
10.1.	Īstenot ikgadējos informatīvos pasākumus – ikgada informatīvās kampaņas par resursu izmantošanas samazināšanas iespējām	EM, VARAM, SM, ZM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	
10.2.	Turpināt īstenot “Dzīvo siltāk” programmu	EM	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	
10.3.	Veikt sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, lai veicinātu izturēšanās maiņu energoefektivitātes virzienā	VARAM, EM, SM, sociālie partneri	<i>ES fondi</i> <i>Valsts budžets</i>	Informēšanas un izglītošanas pasākums Veicināšanas pasākums

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s) ¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti ²	Pasākuma apraksts ³
10.4.	Uzlabot sabiedrības informētību attiecībā uz transportlīdzekļu degvielas patēriņu un radīto CO ₂ emisiju apjomu	FM SM	Esošā budžeta ietvaros	Visā plāna aptvēruma periodā īstenot 2004. gada 20. jūlija Ministru kabineta noteikumus Nr. 608 "Noteikumi par marķējuma un reklāmas publikācijās patērētājiem sniedzamo informāciju par jaunu vieglo automobiļu degvielas patēriņu un CO ₂ izplūdi" noteikto attiecībā uz marķēšanu
10.5.	Izstrādāt mācību programmas dažāda līmeņa izglītības iestādēm par videi un klimatam draudzīgu dzīvesveidu	IZM VARAM / EM	Esošā budžeta ietvaros	Izstrādāt mācību programmas vai citas aktivitātes programmas dažāda līmeņa izglītības iestādēm (pirmsskolas, pamatskolas, vidusskolas), lai būtiski veicinātu klimatam un videi draudzīgu dzīvesveida izpranti. Izstrādāt klimata, energoefektivitātes kalkulatoru skolām un mācīt skolēniem minimizēt šos rādītājus ar līmeņatzīmju principu salīdzinot skolu sasniegto. Tāpat vienlaicīgi īstenot citus emisiju samazināšanas / kompensēšanas pasākumus
10.6.	Organizēt "diena bez auto" vismaz 4 reizes gadā	VARAM, SM	Esošā budžeta ietvaros	Vismaz 4 reizes gadā organizēt "diena bez auto" Rīgas pilsētā, pilnībā aizliedzot transportlīdzekļu iebraukšanu pilsētas centrālajā daļā (izņemot elektrisko sabiedrisko transportu) un operatīvo transportu
10.7.	Integrēt oglekļa maziētelpīgas attīstības aspektus pašvaldību plānošanas un attīstības dokumentos	VARAM Pašvaldības	Esošā budžeta ietvaros	Reglamentējošais pasākums Pilnveidot pašvaldību attīstības programmas, integrējot oglekļa maziētelpīgas attīstības un pielāgošanās klimata pārmaiņām aspektus to plānošanas un attīstības dokumentos. Pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas dokumentos integrēt oglekļa maziētelpīgas attīstības un pielāgošanās klimata pārmaiņām aspektus, t.sk. uzlabojot pilsētvides plānošanu, attīstīt zaļo infrastruktūru u.c.
10.8.	Sabiedrības informētības uzlabošana attiecībā uz	VARAM, ZM, EM, SM	Esošā budžeta ietvaros <i>NFI</i>	Veikt regulāru sabiedrības informēšanu, periodiskas plašākas sabiedrības informēšanas kampaņas.

	Rīcībpolitika / Pasākumi	Atbildīgā(s) institūcija(s)¹	Pasākuma īstenošanai indicētais finansējums, iespējamie finansējuma avoti²	Pasākuma apraksts³
	oglekļa mazietilpīgu attīstību			
10.9.	Izstrādāt metodiku reģionālo datu par SEG emisijām aprēķināšanai un uzturēt atbilstošu datu bāzi	VARAM CSP	Esošā budžeta ietvaros <i>NFI</i>	
10.10.	Nodrošināt pašvaldību un plānošanas reģionu zināšanu par oglekļa mazietilpīgu attīstību pilnveidošanu	VARAM	Esošā budžeta ietvaros <i>NFI</i>	Īstenot apmācības pašvaldībām par oglekļa mazietilpīgu attīstību.
10.11.	Veicināt oglekļa mazietilpīgas attīstības aspektu integrēšanu pilsētu un to aglomerāciju teritoriālajā plānošanā, t.sk. veicinot zaļās infrastruktūras pēc iespējas plašāku ieviešanu	VARAM	Esošā budžeta ietvaros	